

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

XXIII. In Domin. III. Post Pascha. Mundus gaudebit, vos autem
contristabimini, Ioann. 16. Arg. Pondus gaudii mundani ac luctus.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56320)

CONC. IO. XXIII.
IN DOMINICA III. POST PASCHA.

Mundus gaudebit, vos autem contristabimini Jo: 16.

ARGUMENTUM.

Pondus Gaudii mundani, ac luctus.

I.

Xactissimè ac maturo iudicio lancemortalium expendisse autumo purpuratum Pfallten cum caneret:

Psal. 61. 10.

Mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Mendaces non tam in stateris propriè dictis quibus caro, lana, piper, & similia appenduntur; sed in stateris iudicii, rectæque rationis, quibus discernitur, & quasi in libra appenditur bonum, ac malum, apparentia, ac vera bona, apparentia ac vera mala. Mendaces, quia vident meliora, probantque, deteriora sequuntur; vident meliorem probantque pietatem, ac iustitiam, & sequuntur impietatem, ac iniquitatem. Mendaces in idipsum. Et si aliis in rebus discrepent, in idipsum conveniunt, in hoc uniti, ac conjuncti sunt; ut vani sint, ac mendaces, fallant semetiplos, ac alios.

Elucet id ex hodierno Evangelio, in quo sub septemplici modico, modicum temporalium gaudiorum, ac afflictionum nobis proponitur. Et quanti ducimus æquè istud atque

aliud? Si quispiam uno alterove mente conficetur febribus, si maceretur curis, si stringatur inopia, si excrucietur vulnere, inestimabile pondus sese sustinere arbitrat. Si item Zephyris ad vota alludentibus provehatur, si fluant in sinum solatia, si cuncta eveniant virgula divina; vix sese capiunt; aut beatitatem suam; & ad prouentis fortunæ catadupas prope obfurdescunt, aut lippunt; ne quidpiam de novercante vel audiant, vel videant. Et tamen modicum id omne ait suprema, atq; infallibilis veritas, æterna, divinaque majestas; quod nos maximi pendimus.

Unde autem tanta iudiciorum nostrorum à divinis diversitas? Unde resultat vitæ, ac rationis falsitas? Non aliunde quam quod statera dolosa, gaudia nostra, ac ærumnas appendamus. Ne itaque subinde paribus circumferibamur fraudibus, vectum, iustissimumq; pondus vobis exhibere contendam. Id dum pertracto, à Domino Deo meo gratiam, à vobis benevolentiam efflagito.

Narratio ac Partitio.

II. In omni regno bene ordinato,

ac

ac civitate, una esse assolet mensura, ac pondus commune, & iustum; cui omnia cætera conformantur. Ita solymis erat pondus aliud chori; aliud fori; aliud sanctuarii, aliud prætorii. Ita apud Alcetas, & æquissimos Libripendes rerum spiritualium, ac temporalium exhibetur pondus infallibile; quò libremus mundana gaudia; cui appendamus humanas miseras, atque æumnas.

§. I.

*Pondus ac mensura rerum omnium
Æternitas.*

III. Pondus hoc non est aliud, quàm pondus sempiternæ gloriæ, non est aliud quàm pondus ignis gehennalis, non est aliud quàm pondus incomprehensæ æternitatis. Hæc est decem-peda iustissima, & pondus æquissimum, juxta quod cursum vitæ nostræ componere, ac dirigere par est, ne in trutina judiciorum nostrorum hallucinemur.

*Æternitas
expensa.*

Hujus momentum unicum ut dimetirentur, aut appenderent nonnulli ad ripas fluminis, vel mente, vel etiam corpore sese recepere, ibidemque trutinâ judicii sui expendebant, quantos jam gurgites illud in pelagus exoneraverit; ex quibus si hydraulum quodpiam conficeretur eo artificio, ut non nisi una guttula intra myriadem annorum deflueret, quanta congeries sæculorum evolveretur quoad vel flumen integrum, vel etiam Oceani vastitas distillaret. Unius nimbi stilas ad calculos revocare nequimus,

quantò minus pelagi profundissimi guttulas numerando emeriri. Evenire tamen illud potest, & illucesceret tandem illa dies, quâ hydraulum tam vastum exstillaret; ut vero quidpiam de æternitatis momentis subtrahatur fieri omnino non potest. Addo evenire potest ut vel unus Cain, aut Judas fulminatus in tot eliquet oculos lachrymas, ut Oceanum adæquet, ac universi diluvium conficiat; ut vero quodpiam de æternitatis momento decedat, omnino implicat.

IV. Alii ad calculandas arenas maris, & orbis, & orbis universi meatem obverterunt, ut vel hoc pacto in aliquam Æternitatis notitiam devenirent. Finxerunt itaque spatium id tutum, quod est inter terram cælumque lunæ, immò & Empyreum arenis tam minutis impleri, ut mille vix adæquarent unum granum papaveris. Hæc quanta immensitas arenarum, seu potius atomorum in tantam cogeretur vastitatem, Quippe suprema convexa cæli juxta communem Astronomorum computum supra octuaginta milliones milliarius à terra elongantur; & si fortè lapis molaris demitteretur exiade, non nisi intra viginti quinque annorum spatium terram contingeret, tamen in horas singulas millena milliaria conficeret. Attamen numerus harum arenarum, teste Clavio Astronomiæ peritissimo; levi pollice in membrana quapiam stringeretur. Quales autem quotve notæ, ac signa condensanda erunt dies, quibus tantus numerus comprehenderetur? quanta papyrus insumenda, quæ eum admitteret? Mi amate reponit Clavius tunc

B b

id

qua librabant momenta rerum . ac temporum :

Hac sapientissimè usus illustrissimus Britanniarum Cancellarius Morus , cum iniquissimis decretis officio privatus , & in ergastulum compactus esset. Nam cum in eo à dilecta consorte sua ad consentiendum regiae voluntati cum spe , ac stipulatione praetentae gratiae recuperandae sollicitaretur ; id non nisi reposuit : Et quamdiu ò mea dilecta id tandem futurum ? Cumque illa decem , aut si fara volent etiam viginti annos eidem vaticinaretur ; ait ; Quid hoc tandem est , intuitu aeternitatis vitae ? Egone Morus non nomine duntaxat , sed re ipsa , tam exigui temporis lucro , tantum , quanta est beatitas sempiterna , dispendium faciam ? Egone ob modicas vitae caducae inducias , nunquam interitura sponte excidam felicitate ? Egone paucos dies temerarius institor cum innumeris myriadibus annorum commutem ? Si annos Adami , aut Mathusalem , aut saecula centum appromitteres esset , id quidem aliquid in comparatione praesentis vitae sed nihil omnino ad sempiternam . Quid igitur cum exiguos annos , eosque dubios divinaris futurum id omne est intuitu aeternitatis , ac beatitatis . Quid proderit hic guttam lambere mellis , ibi integerrimos potare cados fellis ; hic gaudere momento , igne alibi cruciari lento , ac violento . Tu sane si desipere pergis cum Hentico res tuas habes , cum illo terrena depereas , ego aeternum specto , trutinam aeternitatis confidero , & lubens caducam hanc vitam exuo , aeterna potiturus .

Me hercle maturius libitina in alteram devehet vitam , quam Rex in suam deflectat sententiam , Tu si capis eodem omnes intentiones tuas , ac mentem deflecte ; & illico favores , ac odia , lucta ac dispendia terrena ; tristitia & adversa eadem virgula subduces . Ira ille prudentissimè spes humanas libravit , lubensque caducae hujus vitae passus est detrimendum , ut aeternae lucraretur stipendium .

VIII, Nec minus sapienter Fauconius juvenis eandem sibi trutinam ob oculos posuit , quum sub unam noctem somnus cum falleret . Quid agis : inquiebat Fauconi ? in molli tomento resupinaris , & anxius in hanc atque illam partem replicaris . An ut biennio huac in modum septus perpetuis tenebris persistas destitutus omni alio solatio , vel aureis oblati montibus velles pacisci ? Quid si insuper morbo pressus , & doloribus emaceratus lustrum integrum , aut aliud protraheres , quantum id tibi tormentum foret , & tamen quantulum id esset ad ea , quae vel alii Sancti passi sunt à Tyrannis immatrisimis , vel nunc à justissima Dei emesi sustinent fulminati ; vel etiam meamet scelera merentur ? Ergo si nunc dimidiae noctis spatio in mollissimo hoc tomeno , in plumis cygneis sub sericeo stragulo immotus durare haud sustineo , quomodo , quas millies meritus sum , perferam purgatorii craticulas ? quomodo quod Superi avertant Averni clibanum ? Quomodo habitare potero cum igne devorante , aut cum ardoribus sempiternis

*Fauconii
converso.
Bened. re-
natus lib. 8.
Ord. Cist.*

Isa. 33. 24

Quomodo ego tenerrimè, & basilicè semper enutritus, ego semper sericeis & mollibus amictus, ego nunquam nõ plumis cygnorum assuetus, habitare potero, an jacere immotus in prunis candentibus? Quomodo ego, qui omnem horreo, & averfor afflictionem, qui ignoro quid sint flagra, quid cilicia, quid catenæ, ad effrenem corporis appetitum, tanquam ad æquum præferocem edomandum inventa, sustinebo scorpiones ignitos, & forcipes, laminaeque candentes in inferno? quomodo ego incendium nunquam & nunquam extinguendum sufferam, qui scintillam unam nequeo in cuticula tolerare. Una hora in morbo, una dies in doloribus longa est, & prope intollerandus, quid erunt myriades myriadum in totariis tormentis. *Quis habitare poterit cum igne devorante, quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Hæc consideratio tam altè animo illius inhaesit, ut illico delitiis, voluptatibus, mundo nuntium remitteret, nec unquam ex medullis aternitatis semel in aratos characteres eradere quiverit.

Aeternitatis consideratio utilis.

IX. Et quid aliud sanctissimos Dei servos impulit, ut ultro calcatis delitiis, ac divitiis ad monasteria sese reciperent, ruri inter horrida densaque spineta, obscurioresque silvicularum solitudines degerent, pertinaci semper pugna propriae voluntatis inclinationibus contraiverint, noctes integras in continuis vigiliis, ac devotis contemplationibus perseveraverint, sensum, carnemque asperis ciliciis, & flagellis nodosis rigide affligerint, passionem animi, & motus animi inordina-

tos rigido cum lupato refrænârint; contumelias, convitia, famem, nuditatem hilari semper mente pertulerint? Non aliud profectò, quàm timor superventurorum malorum, quàm amor, & spes cœlestis retributionis, quam trutina eternitatis semper ob oculos habita. Hinc animati cum S. Maximo in suis cellulis dicebant: modicum est omne, quod pertractas anima mea, in hoc tempore peregrinationis tuæ, ob lauream, & coronam gloriæ obtinendam, modicum est item quod pateris, ad evitandas, quas merita es, pœnas in inferno. Loquebantur in cubiculo suo, ait Emissenus, *beatè illa anima; o fragilis humana, exiguum est, quidquid agis, propter spem aternam.* Vel cum S. Ignatio: *Sinite me hæc levia pati, ut salvem animam meam, eamque eripiam pœnis sempiternis.* Vel cum S. Augustino: *Hic ure, hic seca tantum in aeternum parcas.* Aeternum est, quod condit omnia amara, quod alleviat quævis gravissima, quod emollit durissima. Aeternum est, ad quod appensum omne tempus & gaudium; omnis caligo & afflictio, est brevissima ac momentanea.

Emissenus de S. Maximo.

Caraffa in Peregr. narra

§. II.

Appenduntur gaudia mundi huic trutina.

X. Ad hanc trutinam, ad hoc pondus vos evoco Cosmophili; adeste quotquot cum Sardanapalo gaudia venamini, quotquot cum Jobeis nepotibus indies convivium frequentatis, quotquot solas rosas meretricio pol-
lisse

liec colligitis, & vestros risus, iocos, sales, delicias in unam cogite congeriem, ac trutinæ huic dijudicanda committite. Quid sunt illa intuitu perennantium gaudiorum enuntiate. Vel si vos (ut conjicio) amor mundi elusavit, exoculavitque, alios libripendes consulite. Aderit vobis si animus est audire vir integerrimæ vitæ, ac mentis Jobus, decidat ipse, dicat quid ponderent omnia? Auditez *Hoc scio à principio, ex quo homo positus super terram, quod laus impiorum brevis, & gaudium hypocrisis ad instar puncti, q. d. Non ex meo duntaxat sensu id depromo, sed ex communi omnium experientia ab orbe condito petita; momentaneum esse omne gaudium hujus mundi, quod extra Deum quæritur; & ut ita dicam punctum, quod nullas partes admittit. Et utut duraverit in se intuitu certè dolorum concomitantium, aut subsequentiū momentaneum, & punctuale est.*

XI. Aderit, si alium expostulatis testem, omni exceptione dignissimus, & qua majestare, qua sanctitate, ac sapientia venerandus Rex David. Utique tantum testem & judicem non averfabimini? Edisserat itaque, enuntiet, quid sentit. Quid ille? *Velus somnium surgentium Domine, ait, imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Somnia sunt terrena gaudia omnia, & tu Domine gaudiis, & delitiis regni tui, quæ solida, ac perfecta sunt, omnes imagines, ac figuras terrenarum illecebrarum, quas plerique mentitâ ac personatâ illusi imagine, & in judicando errantes solidas existimant, subvertes, ac destrues, atque ad oculum demonstrabis merisima fuisse somnia.*

Reducite in memoriam somnium Nabuchodonosoris Regis, quo ille nocte quapian mille curis gravis, millenisque in animo chymæris oberrantibus distractus colossæam statuam vidit, caput habentem aureum, brachia argentea, & pectus æneum. Mane deterfo ex oculis somno, nec quidquam eorum, quæ noctu à Morphæo diviniore illusus somniaverat, habere se deprehendit, immo nec somni quidem recordabatur. Sub pari ratione multi nostrum illuduntur somni, putant se interesse epulis, deliciis, abundare divitiis; verum ubi evigilaverint, & ad alteram vitam fuerint excitati, tunc re ipsa cōperient non nisi somnia omnia, ac umbras fugacissimas extitisse.

XII. Aderit, si tertium præstolamini Amos Propheta. Et quis istus sensus. *Quid latamini, ait, in nihilo? Minuta intuitu anni unius tam parva & modica est, ut vix reputetur; & quid erunt minuta vitæ nostræ collata cum tota æternitate præterquam minus quidpiam, præterquam nihilum?*

Vah & tu etiamnum Cosmophile tua factas gaudia, amplificas, & magnificas solatia, anteponis terrena. postponis cœlestia, mavis in hoc modico lætari modicum hic, & alibi in æternum cruciari. Ubi quæso sensus tuus? ubi ratio, ubi fides? An aliam vitam non credis, & pecudum ritu vivas? An te fallit impossibile esse gaudere in hoc sæculo, & in altero? Si enim hic cruciaris ibi delitiaberis; si hic delitiaris, ibi cruciaberis? Num latet quod modicum sit, quod delectat, æternum quod cruciat? Nam excidit sententia, lata in

*Nabuchod.
cur somni
oblitus.*

Iob. 20. 12.

*Terrena
somnia.*

Psal. 72.

*Amos. 6.
v. 15.*

*Voluptas
noxia.*

prostitutam illam Apocalypsi sacra :
Apoc. 18. 7. *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & tactum*
 id est : Tantum date illi pœnarum, quantum commisit Cain suis delictis illicitis, non quidem arithmetice sed geometricè, id est non æquali, sed proportionali mensurâ. Pœna enim inferni longè major est deliciis hujus vitæ, proportionaliter tamen iis respondet, minor scilicet minoribus, major majoribus, maxima maximis delictis, ac peccatis.

Si hoc credis, tenesque, quæ tua est insania, pro delectatione momentanea perdere sempiterna gaudia, & obligare se ad perpetua Erebi supplicia. Si quis intra centum annorum spatium vidisset per unam noctem suave somnium, multisque solatiis per somnium fructus, centum subinde annis, idcirco puniendus esset, num is si saperet somnium illud non detestaretur? Id ipsum de futura vita tibi persuadens nam quod est somnium ad annos centenos collatum, id est, & multo minus vita tua comparata venturæ æternitati; quantumque discrimen intervenit inter somnia & res veras, tantum interest inter hujus vitæ statum, & illius. Voluptas enim brevis, momentanea, personata, dolor vero verus, ac perpetuus. Quæ igitur major potest dari insania, quam pro modico æternum auctoriari, pro momentaneis illecebris sempiterna accersere supplicia. Quocirca si vos caro sollicitat, si sodalis instigat, si occasio proritat, dicite: *Non emo tanti pœnitere.* Non sum tam stupidus, ut pro modico vendam infinitum bonum futuræ beati-

tatis. Non sum Esau ut pro lentis edulis primogenita mea, & jus ad regnum auctoriari, meque servituti Tyranni Avernalis mancipem. Non sum Lysimachus, ut pro haustu lymphæ coronam exponam; non sum Eva, ut pro pomo, aut ficu paradysum sub hastam mittam. Compertum mihi probè quid aliis mundi spectatoibus evenit. Li-
Ecc. 1. 8
 quida illorum patinodia apud Sapientem decantata : *Ergo erravimus à via veritatis, &c.* Non emo tanti pœnitere, non emo tanto bonorum dispendio & solo tormentorum luctu fugacia, & vana gaudia.

§ III.

Librantur tribulationes.

XIII. In eadem trutina, & eodem pondere cum S. Paulo appendite tribulationes vestras, & ejusdem decisionem audite. Nostis autem, quibus ille fuerit pressus ærumnis, quibus vexatus & exercitatus persecutionibus, quot emaceratus curis, quot confectus doloribus, quot calamitatibus afflictus. Ipsum, si vos ea latet, recensentem audite : *In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudeis quinquies quinquagenas una minus accepi. Ter virgis casus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris sui, in itineribus sæpe, in periculis fluminum, peric. latronum, peric. ex genere, peric. ex gentib. periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & ærumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore & nuditate.* Hæc certè
 &

*Tribulatio brevis.**2. Cor. 11. 23. 24. 25.*

& similia nemo est, qui non gravissima censeat. Quid autem præfatus S. Apostolus de iis sentit. Quid? *Momentaneum*, ait, & *leve tribulationis nostræ genus*, &c. Quidquid loqueris ô divinitissime Paule, ita enim, ut libet Festi iudicio, te multæ literæ ad insaniam redegerunt, ut cruces, virgas, lapides, aliaque ærumnas, tam modica, tam levia dicas? Ah, ait, scio quid dico, adhuc sapio & mihi sum præsentissimus dum hæc scribo, & vero veriora esse enuntio, quoniam revera: *Modicum & leve tribulationis nostræ genus est, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*. Et quæ quisque patitur in hac vita in comparatione æterni ignis non modo parva, sed nulla sunt. Esto patiaris cum S. Felice persecutiones, equuleos, carceres triginta annis; esto, quod cum S. Lydvina lecto affixus hæreas triginta sex vel cum paralytico Evangelico triginta octo; esto, quod sæculum integrum expleas in miseris, quid quæso id totum est intuitu æternitatis? Minus certe quæ gutta ad Oceanum, quam folium ad silvam, quam arena ad mundum univèrsam. *Momentaneum ac leve, &c.*

Evenit identidem, ut quis gravatus somno variis terculamentis exagitetur, ac devexetur; tremit, horret, sudat, inclamat; ubi autem primum ad se discessit somno redit, spuit, & terculamenta illa in cachinnos convertit. Credite, credite idem vobis afflictis eveniet; nunc, nunc dum in hac vita quasi somniantes degimus, minimorum occursum, ac interventum malorum, prope exanimamur; at ubi evigilaverimus in vitam alteram, tunc primum Panicos istos terrores exhibebimus, ac

despuemus; nunc ut Poeta Virgilius occinit: *Terribiles visu formæ, lethumque laborque*, apparent; tunc verò ridendæ prorsus, ac sibilis dignæ conspicabuntur.

XIV. Id videtur indicasse S. Augustino idem S. Apostolus, in eadem Epistola ad Corinthios, cum scriberet: *Quasi tristes, semper autem gaudentes*, sicut egentes multos autem locupletantes. Nam ut ille interpretatur, *Tristitia nostra habet quasi, quia sicut somnium transit*. Novit charitas vestra, quoniam qui somnium indicat, *addit quasi, quasi dicebam, quasi prandebam, quasi disputabam, totum quasi quia cum evigilavit, non invenit, quod in somnis videbat*. Quasi thesaurum inveneram ait mendicus, si quasi non esset mendicus non esset; sed quia quasi erat, mendicus remansit. Suppari ratione qui ad lætities sæculares oculos aperiunt, & cor oppilant, transit quasi eorum, & venit verum tormentorum ipsorum. Nam felicitas ipsorum est quasi, verum autem ipsorum pœna est, ac supplicium. At tristitia ex adversum iustorum quasi habet, gaudium autem excludit omne quasi, & veritate potitur. *Quasi tristes semper autem gaudentes*.

Quocirca si occurrat menti aut gaudium, & illecebra fulminata, aut tentatio, seu tribulatio agnata, accurre ad libram, & pondus istud, appende & dic: Quid hoc ad æternum. *Modicum est, quod delectat, æternum quod cruciat*. Et modicum supra modicum est, quod hic cruciat, æternum, quod ibi delectat. Modicum, modicum, modicum est omne, quod in hac mortalitate nos afficit, & una omne cum vita perit.

Ita

Virgil.

2. Cor. 6.

Ang. in Ps. 48.

2. Cor. 4.

Ita enim fiet, ut nec depereatis ea, quae pereunt; sed amabitis, quae permanent in vitam aeternam. Non sectabimini formas, quae vos deformant, sed eum quo possessio reddemini formosiores vobismetipsis. Non diligetis bona, quae

alio indigent bono; sed illud in quo est omnis boni bonum. Id nobis elargiatur, qui est omnia in omnibus, & super omnia benedictus in saecula. Amen.

CONCIO XXIII.

IN DOMINICA IV. POST PASCHA.

Vado ad eum, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Ioan. 16.

ARGUMENTUM.

Ne in scopulum incidas perditionis, ad scopum contendere.

Uastio proposita indentidem cum à Judæis, tum imprimis ab ijs Apostolis Domini agitata fuit. A. Primus ex ijs illam movit Coryphaeus Apostolorum Petrus, qui audito primo de Domini sui ex hoc mundo abeuntis nuntio, a cunctis intulit: *Domine quo vadis*, idque eo consilio, quatenus eidem individuus comes adhereret; & animam suam pro eo poneret. Verum quia plus æque de se præsumebat, & se posse Christum sequi in omnibus minabatur; audiit ab eodem Do-

mino suo: *Quo ego vado non potes me modo sequi, sequens autem postea.* Nondum polles ea animi firmitate, ac robore, quatenus me sequi, & animam tuam amore mei ponere, sanguinem in cruce fundere queas; superveniente autem Spiritu S. & poteris sequi, & vales.

Eandem vexavit D. Thomas Apostolus dicens: *Domine nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire: q. d. Quum nos lateat quò eas, quomodo possumus viam scire quo tendis? Qui enim ignorat terminum, viam quoque ad terminum nesciat oportet.* Audivimus equidem te iterum in domum Patris

Ioan. 13. 36.

1b. v. 37.

Ioan. 14. 5.